

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POSTUP POLICEJNÍHO ORGÁNU PŘI VYKÁZÁNÍ OSOBY
ZE SPOLEČNÉHO OBYDLÍ A JEHO SPRÁVNĚPRÁVNÍ
A TRESTNĚPRÁVNÍ KONSEKVENCE

Autor práce: Jiří Zelinka, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: Mgr. Bc. Josef Kříha
Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2012

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Dále děkuji všem, kteří mi pomohli shromáždit literaturu, hovořili se mnou na dané téma a konzultovali se mnou postup všech zúčastněných orgánů, ačkoliv jim to často nemuselo být příjemné. A v neposlední řadě děkuji své rodině a svým přátelům za jejich projevenou podporu a důvěru.

ABSTRAKT

ZELINKA, J. *Postup policejního orgánu při vykázání osoby ze společného obydlí a jeho správněprávní a trestněprávní konsekvence : Bakalářská práce.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 58 stran. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: Domácí násilí * vykázání osoby ze společného obydlí * správněprávní a trestněprávní konsekvence

Teoretická část práce popisuje fenomén domácího násilí. Její úvodní část analyzuje pojem a znaky domácího násilí. Nosná část teorie dělí druhy domácího násilí, znázorňuje jeho cyklus a uvádí nejčastější mýty domácího násilí. Součástí nosné části je i rozdělení subjektů domácího násilí, které je také znázorněno v grafech.

V praktické části práce je analyzována současná právní úprava týkající se domácího násilí, včetně historie průběhu jeho zakotvení v české legislativě. Následně jsou zde uvedena zákonná oprávnění Policie ČR, jejichž součástí je i vykázání osoby ze společného obydlí.

Postup zakročujícího policisty při aplikaci vykázání je v praktické části systematicky upraven syntetizujícím způsobem od příjmu oznámení přes samotný zákrok až k následným povinnostem policisty.

Součástí práce jsou i důsledky pro násilnou osobu v podobě sankcí při nesplnění povinností při vykázání. Tyto důsledky byly v konečné fázi praktické části konzultovány se státními zástupci různých okresních státních zastupitelství k porovnání tzv. „okresního práva“.

ABSTRACT

ZELINKA, J. Police procedure when ordering a person out of a shared household and it's administrative law and criminal law consequences : Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 58 p. Supervisor: Mgr. Bc. Josef Kříha.

Key Words: domestic violence * ordering a person out of a shared household * administrative law and criminal law consequences

The theoretical part of this thesis describes the phenomena of domestic violence. The introduction covers the terminology and the main features of the domestic violence. In the body of the theoretical part, there is explained the division of the domestic violence, its cycle and the most often myths connected to the topic. The division of the subjects of the domestic violence, which is shown in the diagrams, can also be found in the body.

The current legislation regarding the domestic violence is analyzed in the practical part of the thesis, including the history of the legislating. The legal authorization of Police of the Czech Republic is described in the practical part, as well as the eviction of a person from the common habitation.

The method of operation of the police officer during the eviction is systematically adjusted into a synthetic way from the receiving of the accusation to the intervention itself and to the duties of a police officer.

The consequences for the violent person in the term of sanctions when not fulfilling the obligation of the eviction are also mentioned in the thesis. These consequences were consulted with the district attorneys, just to compare the district legislation.

OBSAH

ÚVOD.....	8
CÍLE A METODIKA.....	10
1 TEORIE DOMÁCÍHO NÁSILÍ.....	12
1.1 Základní pojmy.....	12
1.1.1 Násilí a agresivita	12
1.1.2 Pojem domácího násilí	13
1.2 Znaky domácího násilí.....	15
1.3 Formy násilného jednání.....	16
1.4 Druhy násilí	17
1.4.1 Fyzické násilí.....	17
1.4.2 Psychické násilí.....	17
1.4.3 Emocionální násilí	18
1.4.4 Sociální násilí	18
1.4.5 Ekonomické násilí.....	18
1.4.6 Sexuální násilí.....	19
1.4.7 Stalking.....	19
1.5 Cyklus domácího násilí.....	19
1.6 Subjekty domácího násilí	21
1.6.1 Charakteristika agresora domácího násilí.....	23
1.6.2 Charakteristika oběti domácího násilí.....	24
1.7 Faktory ovlivňující domácí násilí	25
1.8 Mýty o domácím násilí.....	26
2 DOMÁCÍ NÁSILÍ V PRÁVNÍM SYSTÉMU	27
2.1 Průběh zakotvení domácího násilí v české legislativě	27
2.2 Trestněprávní ustanovení	28
2.3 Oprávnění Policie České republiky.....	30

2.3.1	Všeobecná oprávnění Policie ČR.....	30
2.3.2	Oprávnění Policie ČR vykázat osobu ze společného obydlí	32
2.4	Další právní postupy.....	37
3	POSTUP POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY PŘI VYKÁZÁNÍ OSOBY ZE SPOLEČNÉHO OBYDLÍ.....	39
3.1	Příjem oznámení se znaky domácího násilí	39
3.1.1	Příjem oznámení na útvaru Policie ČR	39
3.1.2	Zjištění domácího násilí na místě činu	40
3.2	Zjišťování reálné eskalace domácího násilí.....	41
3.3	Samotný průběh vykázání osoby ze společného obydlí	43
3.4	Aplikace institutu vykázání v některých specifických případech	46
3.4.1	Násilná osoba je mladší 15 let.....	46
3.4.2	Ohrožená osoba je závislá na násilné osobě.....	47
3.4.3	Násilnou osobou je matka malého dítěte.....	47
4	TRESTNĚPRÁVNÍ A SPRÁVNĚPRÁVNÍ KONSEKVENCE VYKÁZÁNÍ	48
4.1	Důsledky dle litery zákona	48
4.2	Názory státních zástupců	50
4.3	Skutečný příběh dopadu důsledků na oběť domácího násilí	51
	ZÁVĚR.....	53
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	55
	Literární zdroje:.....	55
	Elektronické zdroje:	56
	Legislativní dokumenty:	57
	Ostatní zdroje:.....	58

ÚVOD

Od roku 2005 jsem ve služebním poměru u Policie České republiky. Po absolvování základní odborné přípravy jsem byl zařazen na Místní oddělení policie Košíře, Obvodní ředitelství Praha II, kde působím do současné doby. Během této doby jsem zastával hlídkovou službu, následně od roku 2008 funkci územně odpovědného orgánu (dále jen ÚOO) a v současné době funkci zpracovatele. Společně s funkcí ÚOO mi připadla povinnost v případě potřeby zastat i funkci dozorčí služby (dále jen DS) a zesílení dozorčí služby (dále jen ZDS).

Dne 14.03.2006 byl schválen a účinnosti nabyl dne 01.01.2007 zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Od této doby jsem se během své kariéry několikrát setkal s jednáním mající znaky domácího násilí a následného vykázaní násilné osoby ze společného obydlí dle ustanovení § 44 – 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších změn a předpisů (dále jen zákon o Policii ČR).

I přes uzavírání se jednotlivců společnosti sama do sebe a vzrůstající anonymita spojená s nezájmem lidí o své okolí je fenomén domácího násilí hojně zastoupen v české i zahraniční literatuře. K samotnému institutu vykázaní dle zákona o Policii ČR jsou však vydány pouze výklady k zákonům, vyhlášky ministerstev, závazné pokyny policejního prezidenta, stanoviska odboru bezpečnostní politiky, několik doporučení postupu policistů a několik pomůcek různých neziskových organizací.

Tyto normy jsou však pro běžný výkon služby pořádkového policisty, pro něhož není vykázaní osoby ze společného obydlí tzv. „denním chlebem“, dle mého názoru poměrně nepřehledné a nejsou nikde shrnuté. Dále tento zasahující policista nemusí znát trestněprávní a správněprávní důsledky využití svého oprávnění osobu vykázat ze společného obydlí. To pak může vést ke špatné pomoci ohrožené a také nekvalitní součinnosti s násilnou osobou. Z tohoto důvodu jsem zvolil téma své bakalářské práce „Postup policejního orgánu při vykázaní osoby ze společného obydlí a jeho správněprávní a trestněprávní konsekvence“.

V práci tedy bude věnována část domácímu násilí jako takovému, jelikož samotný zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, změnou v těchto zákonech dává určitá procesní práva a povinnosti jako ochranný prostředek oběti domácího násilí. Již z názvu práce je patrné, že práce bude jakýmsi shrnutím odborné literatury zabývající se doporučeným postupem policistů na místě incidentu, mající znaky domácího násilí. Tímto shrnutím vznikne možný doporučený postup policisty, od příjmu oznámení až po povinnosti vyplývající z vykázaní osoby ze společného obydlí podle ustanovení § 47 zákona o Policii ČR. Dále bude práce obsahovat možné důsledky násilné i ohrožené osoby v případě porušení jejich povinností v případě vykázaní.

CÍLE A METODIKA

Cílem bakalářské práce je za pomoci analyticko-syntetických metod vytvořit příručku pro zakročující policisty při využívání oprávnění vykázat osobu ze společného obydlí. K tomuto je třeba rozeznat domácí násilí, znát právní úpravu, postupovat citlivě, avšak rázně a být si vědom všech následků.

Dílčím cílem je tedy rozpoznat domácí násilí, k čemuž je nutné tento fenomén analyzovat. Metodu analýzy neboli rozboru popisuje internetová otevřená encyklopedie Wikipedia jako: „metodu zkoumání složitějších skutečností rozkladem na jednodušší. Používá se v mnoha vědách, ve filosofii i v běžném životě, pokud chceme dospět k jistým výsledkům na základě detailního poznání podrobností“¹. Dle této internetové encyklopedie v běžné řeči analýza „znamená systematický rozbor něčeho zprvu nesrozumitelného, pečlivým zkoumáním detailů a podrobností v naději, že se mezi nimi najde klíč k pochopení věci. Analyticky postupuje dobrý vyšetřovatel, ekonom, šachista i laik.“²

Studiem zákonů, nařízení, pokynů i doporučení, které budou analyzovány, bude za pomoci metody syntézy vytvořen manuál správného postupu zakročujícího policisty při institutu vykázání. Metodu syntézy popisuje internetová otevřená encyklopedie Wikipedia jako: „obecné označení pro proces spojování dvou nebo více částí do jednoho celku.“³ Jedná se tedy o opak analýzy.

Hlavního cíle bakalářské práce bude dosaženo i konzultacemi postupu policistů na místě se samotnými policisty, ale i s ohroženými osobami. Dále bude provedeno šetření v neziskové organizaci Bílý kruh bezpečí za účelem zjištění častých chyb policistů na místě incidentu nebo při příjmu oznámení se znaky opravňující vykázat násilnou osobu ze společného obydlí.

---

¹Analýza [online]. 2011 [cit. 27. listopad 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Analýza>>

²Analýza [online]. 2011 [cit. 27. listopad 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Analýza>>

³Syntéza [online]. 2011 [cit. 27. listopad 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Syntéza>>

Dílčí cíl této práce shrnout trestněprávní a správněprávní důsledky bude naplněn analýzou příslušných zákonů a konzultacemi s obětí domácího násilí a se státními zástupci různých státních zastupitelství ke srovnání tzv. „okresního práva“.

Práce by tak mohla oslovit laické i odborné čtenáře, a pokud osloví byť i jednoho policistu a pomůže třeba jen jediné oběti násilného trestného činu, nabude tato práce svého smyslu.

1 TEORIE DOMÁCIHO NÁSILÍ

1.1 Základní pojmy

1.1.1 Násilí a agresivita

Aby bylo vůbec možné hovořit o domácím násilí, je třeba pro začátek definovat pojmy násilí, agresivita a emoce.

Násilí – již v roce 1996 jej popsala Světová zdravotnická organizace jako: „úmyslné použití či hrozbu použití fyzické síly nebo moci proti sobě, jiné osobě, proti skupině či komunitě, a to síly (moci), která má, nebo s vysokou pravděpodobností bude mít, za následek poranění, smrt, psychickou újmu, poruchu vývoje či osobnosti.“⁴

Násilí bývá často odplatou za nežádoucí chování a může mít i cílené k vynucení si určitého chování. Někteří autoři překrývají pojem násilí s pojmem agresivita, zatímco jiní jej vidí jako užší pojem a vyhrazují ho pro záměrné fyzické poškozování druhého (ať už se jedná o jednotlivce, skupinu nebo věc).

V zák. č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších změn a předpisů (dále jen trestní zákoník) je pojem násilí často používán, ale nemá zde přesné vymezení. Dle výkladu tohoto zákona však může mít násilí dvě formy:

- Násilí ve formě vis absoluta: násilí zcela vylučují jiné než požadované chování, tzn. složka vůle u oběti zcela chybí.
- Násilí ve formě vis compulsiva: násilí, které nemá za cíl zcela vyřadit vůli oběti působením na její psychiku, aby se podrobila nátlaku. Složka vůle u oběti se tak projevuje, i když je ovlivněna prováděným násilím.

Ve výkladu trestního zákoníku se za násilí považuje „použití fyzické síly k překonání nebo zamezení kladeného nebo očekávaného odporu. ... Trestný čin je

---

⁴ HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek o násilí*. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských oborů, 2004, s. 62

spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí.“⁵

Agresivita – „Útočnost projevující se jednáním, které poškozuje věci nebo osoby. Agresivita je reakcí na ohrožení, naučeným způsobem prosazování vlastních přání nebo projevem vnitřního posouzení, snad specificky lidského. Agresivní chování posiluje pocit moci a v jistých skupinách i prestiž.“⁶ Dále toto psychologicko-sociologické pojetí chování popsal ve své publikaci Jan Poněšický jako: „*naprosto přirozenou součástí nás samých, používáme ji k obraně svého ega, dokonce nám může přinášet i uspokojení z pomsty a zároveň moci nad druhými. Skýtá svobodu, všemohoucnost a splynutí v jednotu. Je to norma, která nás všechny bez rozdílu spojuje a na níž je jednoduše spolehnouti.*“⁷

Vzorec agresivního chování přejímá dítě již od narození od svých rodičů a dále pak od společnosti, ve které vyrůstá. Současná západní kultura společnosti prosazuje především asertivitu a propagací násilných počítačových her a filmů tak šíří agresivitu jako přirozenou věc do podvědomí lidí. Je však již vědecky prokázáno, že nejenom okolí má vliv na jedince, ale že pohotovost k agresivnímu chování je dědičnou složkou.

1.1.2 Pojem domácího násilí

Pojem domácího násilí jako takového nemá nikde danou formu a každá publikace či internetová stránka jej uvádí svým způsobem. Vždy se ale jedná o výčet všech povinných znaků, aby bylo domácí násilí naplněno. Na stránkách www.domacinasili.cz je domácí násilí definováno jako: „*fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah.*“⁸

---

⁵JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání.* Praha: Leges, 2009, s. 212

⁶MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce. 2. vydání.* Praha: Portál, 2008, s. 21

⁷PONĚŠICKÝ, J. *Agrase, násilí a psychologie moci.* Triton, 2005, s. 17

⁸*Základní informace o domácím násilí* [online]. 2011 [cit. 6. prosinec 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>>

V tomto výčtu povinných znaků však není obsaženo, že zde musí být jasné rozdělení rolí, kdy musí být vždy stejný pachatel a stejná oběť. Například ve filmu *Válka Roseových* se rozhodně nejedná o domácí násilí, ale je to ukázka tzv. „Italské rodiny“, jak je toto chování v podvědomí lidí. K tomuto bych citoval Mgr. Vitoušovou z Bílého kruhu bezpečí, ze školení policistů k domácímu násilí ze dne 14.05.2007, která k filmu uvedla, že „*zde nemá policie co dělat*“. Samozřejmě toto tvrzení bylo myšleno pouze z pohledu domácího násilí.

Za odbornou definici domácího násilí je možné považovat definici formulovanou Radou Evropy v roce 1985, která zní: „*Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozuje rozvoj jeho osobnosti.*“⁹

Trestní zákoník domácímu násilí přikládá skutkovou podstatu trestného činu Týrání osoby žijící ve společné domácnosti. Samotnou skutkovou postatou tohoto a jiných trestných činů se práce bude věnovat dále v kapitole nazvané Právní úprava. K uvedenému trestnému činu je však třeba vysvětlení základních pojmů týrání a společné obydlí.

Týrání – je upraveno ve výkladu trestního zákoníku takto: „*Týráním se rozumí nejen působení fyzických útrap, ale i týrání v oblasti psychické.*“¹⁰ Z tohoto vyplývá, že týrání nemusí být pouze bití, znásilňování, ohrožování zbraní, trhání vlasů, odpírání jídla či spánku, apod. Týrání může mít i tzv. jemnější formu, do které se řadí urážení, zesměšňování, ponižování, pomlouvání ve společnosti, různá kritika např. zevnějšku atd.

Společné obydlí – je vymezeno ve výkladu trestního zákoníku stejně jako pojem obydlí, který je vymezen jako: „*dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení*

---

⁹ VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Friedrich Bert Stiftung a Open Society Fund Praha, 2004, s. 68

¹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání*. Praha: Leges, 2009, s. 251

a příslušenství k nim náležející¹¹, což pokrývá i např. vysokoškolské koleje, ubytovny, hotelové domy, obytné chaty atp.

1.2 Znaky domácího násilí

Znaky domácího násilí jsou povinné a při absenci i jediného z nich se o domácí násilí nejedná. Vlastně by se to v právnickém slangu dalo označit „povinnými znaky skutkové podstaty domácího násilí“. Výčet všech těchto znaků je uveden v definicích domácího násilí. Jedná se o:

- **Neveřejnost** – násilné jednání probíhá vždy v soukromí, tzv. za zavřenými dveřmi. Ojedinělým útokům mohou být přítomny i jiné osoby, ale zpravidla se tak děje beze svědků.
- **Vztah mezi obětí a násilnou osobou** – tento vztah může být citový, sociální nebo třeba i jen ekonomický. K domácímu násilí dochází uvnitř reálného partnerského vztahu nebo mezigeneračního vztahu.
- **Vždy stejné rozdělení rolí** – jak je již uvedeno v kapitole 1.1.2 Pojem domácího násilí, vždy musí být stejná oběť a stejná násilná osoba. V případě střídání těchto rolí se nemůže jednat o domácí násilí. Násilná osoba uplatňuje jasnou kontrolu nad obětí a nejedná se o domácí násilí v případě, kdy postavení rolí je stejné, tedy např. v případě sporu, hádky nebo rvačky.
- **Opakování a dlouhodobost** – jedná se o násilí, které přetrvává již delší dobu, někdy i v řádu několika let, kdy dochází k jeho opakování. Jednorázový incident nemůže být posuzován jako domácí násilí, ale může být jeho počátkem.
- **Eskalace** – násilí se stupňuje od urážek k fyzickému násilím až k možnému ohrožení života. Ve svém počátku jednání nedosahuje trestního

---

¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. 1. vydání.* Praha: Leges, 2009, s. 165

stíhání a může tak snadno dojít k jeho bagatelizaci jak ze strany oběti, tak i ze strany okolí či zasahujících policistů.

V každé publikaci nebo internetovém serveru zabývajícím se domácím násilím jsou tyto znaky vyjmenovány. Definice těchto znaků je samozřejmě různá, ale vždy s obdobným obsahem. Nazvěme je tedy pěti povinnými znaky domácího násilí.

1.3 Formy násilného jednání

- Sociální izolace – oběť nechodí do práce ani do společnosti. Nemá žádné samostatné zájmy nebo přátele a je tak zcela izolovaná od okolního světa. Tímto ztrácí možnost srovnání a agresor je tak jediným vzorcem chování, který zná a přijímá jej jako normální.
- Vyčerpávání – oběť se snaží být ideálním manželem, dítětem či rodičem aby nedocházelo ke konfliktům. Zpravidla ženy pak denně vaří několik jídel, provádí velký úklid a snaží se samy zaopatřit děti, aby byly pro muže dobrou ženou a dobrou matkou pro jejich děti.
- Citové týrání – když agresor využívá jako svůj nástroj k dosažení svého cíle či uspokojení osoby nebo věci, ke kterým má oběť citový vztah. Často jím bývají děti nebo osobní věci oběti.
- Zastrasování – agresor u oběti vyvolá pocit strachu, což je emoce vznikající samovolně jako reakce na hrozící nebezpečí. Strach motivuje k vyhnutí se nebezpečí, a proto oběť koná vše po vůli násilné osoby.
- Vydírání – vydírání je upraveno i v trestním zákoníku, kde je jako samotná skutková podstata trestného činu zakotvena v ustanovení § 175. Vydíráním se zde

rozumí „nutit jiného něco konat, opomenout nebo trpět a to násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy.“¹²

➤ Ekonomické týrání – násilník má u sebe veškeré finance a oběť domácího násilí pak musí žádat o peníze na tak samozřejmé věci jako je jídlo, ošacení apod. Na všechno pak musí doložit účet a zbytek peněz ihned vrátit.

1.4 Druhy násilí

Domácí násilí nebo násilí obecně nemusí být vždy pouze fyzické násilí vůči oběti. Může se jednat i o psychické násilí, sexuální násilí a také by se zde mohl řadit i tzv. stalking neboli nebezpečné pronásledování. Zpravidla však při domácím násilí dochází k prolínání několika druhů násilí a následnému přibývání dalších druhů násilí.

1.4.1 Fyzické násilí

Zde se jedná o brutální a bolestivé útoky, které přímo ohrožují zdraví oběti a může dojít i k ohrožení jejího života. K fyzickému násilí patří především bití, pořezání ostrým předmětem, popáleniny, trhání vlasů, lámání končetin různým kroucením, odpíráním jídla či dostatečného spánku apod.

Fyzické násilí je ze všech násilí nejvíce viditelné, jelikož za sebou nechává stopy, jako jsou modřiny, jizvy, popáleniny atp.

1.4.2 Psychické násilí

Psychické násilí úzce souvisí s fyzickým násilím, ale může k němu docházet i samostatně. Stojí zpravidla na začátku rozvíjejícího se násilí. Zprvu nemusí být jako násilí ani chápáno a může být oběti i okolím omlouváno jako např. velkou láskou

---

¹² ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 1572

či přehnanou žárlivostí. Psychické násilí zahrnuje soustavné ponižování, nadávky, urážky, výhrůžky atp.

Psychické násilí se velice obtížně dokazuje, jelikož za sebou nechávají stopy, které nejsou zřejmé na první pohled. Oběť psychického násilí trpí úzkostmi, depresemi, různými fobiemi apod.)

1.4.3 Emocionální násilí

Tento druh násilí je orientován na osoby, zvířata, či věci, ke kterým má oběť citový vztah. Patří sem nejen výhrůžky napadáním blízkých osob nebo likvidací domácích mazlíčků, ale také využívání dětí jako prostředku nátlaku, či prohlašování oběti za osobu trpící duševní poruchou.

1.4.4 Sociální násilí

Jedná se o co největší kontrolu nad obětí prostřednictvím izolace od okolního světa. Dochází k zákazu vycházení z bytu, zablokování telefonu či přístupu k internetu a jinému kontaktu s okolním světem. Násilná osoba rozhoduje o oběti a kontroluje její volný čas.

1.4.5 Ekonomické násilí

Zde nastává především ekonomické týrání, kdy násilník drží veškeré finance a i o ty nejmenší peníze na základní potřeby člověka se nechá obětí doprošovat. K naprosté kontrole nad financemi zakazuje oběti chodit do práce, čímž zároveň dochází i k sociálnímu násilí.

1.4.6 Sexuální násilí

Tato forma násilí je velice těžko rozpoznatelná, jelikož k němu dochází beze svědků (v některých případech mohou být svědky děti) a zpravidla nezanechává viditelné stopy. Za sexuální násilí je považováno znásilnění, vynucování si sexuálního styku nebo sexuálních praktik, sexuální napadání partnera nebo jeho erotických partií apod. Násilník s obětí zachází pouze jako se sexuálním objektem.

1.4.7 Stalking

Poslední forma násilí je tzv. stalking neboli nebezpečné pronásledování. Tato forma může nastat v poslední fázi, kdy už se oběť vymanila z ostatních druhů násilí. Jedná se především o psychické násilí, kdy se pachatel snaží s obětí navázat kontakt tím, že ji sleduje „na každém kroku“, posílá ji SMS i v nočních hodinách, snaží se kontaktovat příbuzné oběti apod. Dále se může snažit oběti co nejvíce znepríjemnit život tím, že objednává zboží jejím jménem, podává inzeráty včetně těch nemravných, kde uveřejňuje její telefonní číslo atd.

1.5 Cyklus domácího násilí

Cyklus domácího násilí by se dal rozdělit do tří fází „začarovaného kruhu“, který se opakuje stále dokola a jedinou změnou je vzrůstající agresivita násilníka. Opakováním cyklu pak dochází k tomu, že si oběť postupně připouští možnost, že agresora k jeho jednání vyprovokovala. Snaží se pak chovat tak, aby byl agresor naprosto spokojen a nedošlo k opakování útoků. Dle přísloví „Kdo chce psa bít, hůl si vždy najde“ však útoky neustávají. Jednotlivé fáze jsou tyto:

➤ **Fáze I – vytváření napětí**

Násilná osoba je rozčilená, zuřivá, podrážděná až explozivní, popř. i žárlivá. Oběť přitom bývá uctivá, úslužná, pečlivá a obviňující sama sebe.

➤ **Fáze II – Období týrání**

Násilná osoba ztrácí kontrolu a dochází k psychickému či fyzickému napadení. Oběť má pocit strachu, bolesti, naprosté bezmocnosti a také zloby.

➤ **Fáze III – Líbáanky**

Násilná osoba cítí, má výčitky svědomí, je smutná, omlouvá se a slibuje, že se to již nebude opakovat. Oběť pak ve víře a naději vše odpouští.

Proč ale ženy, které jsou nejčastějšími oběťmi domácího násilí (viz. statistika v kapitole Subjekty domácího násilí), násilníka prostě neopustí? Většina obětí na tuto otázku odpovídá, že to chtěli udělat, nebo se o to dokonce i pokusili. Faktory, které nakonec jejich rozhodnutí ovlivnily, byly následující:

➤ **Strach** – jedná se o nejsilnější z faktorů, které je oběť vystavena. Násilník oběti vyhrožuje, že pokud jej opustí, tak zabije ji, popř. jinou blízkou osobu, na kterou je oběť citově vázána. Tyto hrozby jsou podpořeny i statistikami, jak uvádí Pracovní manuál domácího násilí, napsaný I. Dufkovou a J. Zlámalem, kdy k největšímu počtu zabití oběti dochází právě při odchodu oběti nebo při sdělení násilníkovi, že od něho oběť odchází. Ten se pak zřejmě nedokáže s touto skutečností smířit.

➤ **Láska** – ačkoli se to může zdát až neuvěřitelné, je to jeden z velmi častých faktorů, proč oběť agresora neopustí nebo se k němu následně vrátí. Např. jako v příběhu paní Arielle z Francie, která svůj příběh popisuje v dokumentu o obětech domácího násilí, kde uvádí: „*Chybí mi, hrozně mi chybí. Chtěl bych, aby se vrátil. Jo. Protože s ním...někde v hloubi je. Jak bych to řekla? V hloubi je hodnej. Není úplně zlej. A je to škoda! A je to škoda! Je to selhání. Protože upřímně řečeno, je...nešťastnej. Cítím to. Když mě mlátí, tak mu to líto není, ale vím, že...no. No. Nevím nic, protože jsem úplně nic. Ale stejně jsem přesvědčená, že je nešťastnej. Možná. Možná ho miluju. Ale tejně vím, že mě miluje. V posledních třech letech jsem nikoho neměla. Ano, miluju ho.*“¹³. Arielle je v době vyprávění již tři roky

---

¹³ *Seules avec nos histories (Osamocené se svými příběhy)* [dokument], režie Sauper, H., Francie, 2000

rozvedená s mužem, od kterého má jizvy z doby, když kryla svého syna vlastním tělem a rány dopadaly na ni. S mužem, který ji měl jen jako služku a sexuální objekt, jak sama v příběhu uvedla, a přesto vše tohoto muže miluje.

➤ Ekonomická závislost – v pozdějších stádiích může být oběť již naprosto izolována od okolního světa, takže nemá vlastní příjmy a ani kontakty na osoby, které by jí mohly pomoci. Oběť si je proto vědoma, že nemůže násilníka opustit, protože by se nedokázala postarat sama o sebe, natož pak ještě případně o děti. Je to také jeden z hlavních faktorů, proč se oběť k násilníkovi vrací.

1.6 Subjekty domácího násilí

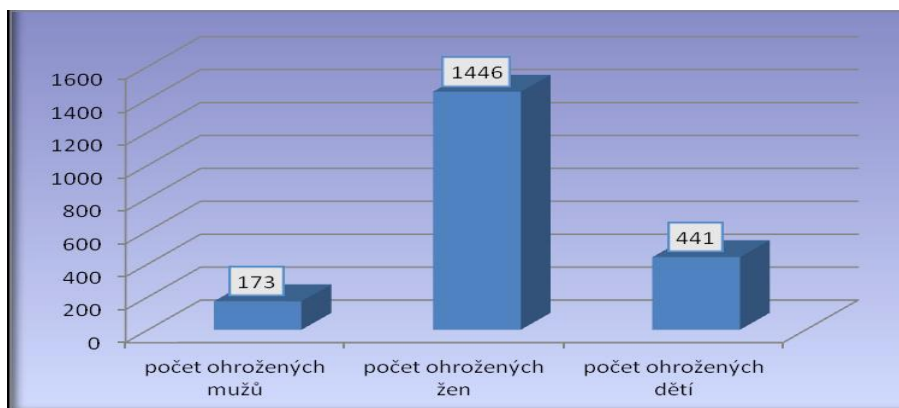
Z různých průzkumů jasně vyplývá, že aby se někdo stal obětí nebo pachatelem různých trestných činů, nebo v tomto případě domácího násilí, musí se již s určitými vlastnostmi narodit a poté má na tuto osobu velký vliv výchova a okolní prostředí. Například dívka, která se narodí se submisivními vlastnostmi, je vychovávána k tomu, že nesmí nikdy nikomu ubližovat a je svědkem toho, že otec často bije matku, která poté jeho jednání omlouvá, je předurčena k tomu stát se obětí domácího násilí.

Po určitých vrozených a z části i dědičných vlastnostech osobnosti přejímá dítě základní vzorce chování od svého nejbližšího okolí, čímž zpravidla bývají rodiče. Poslední studie ukázaly, že nejvíce vzorců chování přebírá lidský jedinec v prvních třech až pěti letech života, kde se nejvíce vyvíjí jeho osobnost.

Velký vliv na rozvoj osobnosti má na jedince vliv okolního prostředí. Když bude dítě se stejnými vrozenými vlastnostmi vyrůstat v zemích, kde je žena rovnocenná muži, jako je dnes u nás a v západních zemích, bude v dospělosti úplně jiným člověkem než toto dítě, které bude vyrůstat ve východních zemích jako je Saudská Arábie, Čína, Japonsko apod., kde má žena výrazně nižší společenské postavení než muž a je povinna svého muže poslouchat. Toto dítě přejímá vzorce chování z okolního světa a bere za přirozené to, v čem vyrůstá.

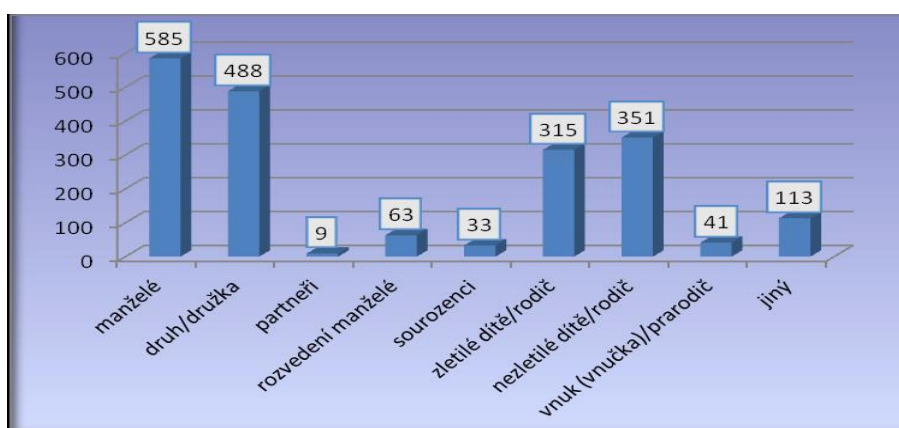
Internetové stránky asociace pracovníků intervenčních center uvádějí různé statistiky týkající se násilných i ohrožených osob, které vyobrazuje i v grafech. Statistiky jsou vedeny od 01.01.2007 do 31.12.2011.

Statistika počtu ohrožených osob v roce 2011¹⁴

Graf jednoznačně ukazuje, že v roce 2011 bylo více než osminásobně víc ohrožených žen oproti mužům. U mužů je však pravděpodobnější vyšší latentnost domácího násilí a následného vykázaní násilné osoby ze společného obydlí. Mezi pohlavím není však uveden rozdíl, zdali se jedná o vztahy partnerské, sourozenecké nebo mezigenerační. Tato statistika je vyobrazena v následujícím grafu.

Statistika vztahů mezi ohroženou a násilnou osobou v roce 2011¹⁵

¹⁴ *Statistiky Asociace pracovníků intervenčních center ČR* [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=255>

¹⁵ *Statistiky Asociace pracovníků intervenčních center ČR* [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=255>

Z tohoto grafu je tedy patrné, že nejvíce vykázaných osob v roce 2011 je ve vztahu partnerském jako manželé, druh/družka nebo partneři. Dalším vztahem násilné osoby s ohroženou je pak vztah mezigenerační.

1.6.1 Charakteristika agresora domácího násilí

Násilníkovi jde při domácím násilí k dosažení naprosté kontroly nad obětí a „*násilí přijímá jako vhodné řešení konfliktu v rodině.*“¹⁶ Agresoři bývají velice žárliví a majetničtí a mívají pocit, že svého partnera mohou „vychovávat“. Mají potřebu vše kontrolovat a nikdy nepřiznají svoji vinu, kterou pak svádějí na ostatní kolem sebe. Násilí páchané na své oběti pak popírají.

Na jedné straně stojí násilná osoba ze sociálně slabé vrstvy, závislá na alkoholu či jiných návykových látkách, trpící komplexem méněcennosti. Na straně druhé stojí násilná osoba s vysokoškolským titulem a dobrým společenským postavením, který používá rafinovanější formy týrání a dává si záležet, aby následky násilí nebyly vidět.

Z uvedených statistik vyplývá, že nejčastější násilnou osobou při domácím násilí bývá muž, přičemž obětí pak bývá jeho manželka nebo družka. S touto ženou pak muž zachází jako se svým majetkem a chce ji zcela ovládnout. V případě, že se žena nechová po vůli muže, má potřebu ji „usměrnit“ i za cenu použití fyzického násilí. Tímto svým jednáním získává od zstrašené manželky nebo družky neomezené možnosti týkající se vedení domácnosti, sexuálního uspokojení, toleranci k jeho způsobu života (nevěra, navštěvování barů s kamarády apod.), finančních výhod z vykořisťování oběti a možnost „beztrestného“ vybití si svého vzteku.

Agresoři mívají patriarchální způsob myšlení, což je vede k myšlence, že má nad svojí obětí autoritativní postavení a má tak právo na její poslušnost. „*Někdy jsem jí*

---

¹⁶ BEDNÁŘOVÁ, Z. a spol. *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí.* Acorus, 2006, s. 42

bránil chodit ven. Myslel jsem si, že je to dobrý způsob, jak ji přinutit, aby se zamyslela nad tím, jak se chová. Znamenalo to taky, že jsem ji mohl mít pro sebe.“¹⁷

1.6.2 Charakteristika oběti domácího násilí

Oběti domácího násilí vykazují nízký stupeň sebeúcty, trpí nízkým sebevědomím a vlivem přesvědčování pachatele věří, že si „tresty“ skutečně zasluhují. Z těchto důvodů pak přijímají odpovědnost za útočnickovo jednání a trápí se pocitem viny. Někdy mohou vykazovat i stresové situace a být přesvědčeni, že jim nikdo nemůže moct, kromě jich samotných.

Na jedné straně se setkáváme s oběťmi týrání, které nemají dokončené ani základní vzdělání, a s osobami, které dlouhodobě pečují o rodinu a žijí tak i v důsledku násilného vztahu v sociální izolaci. Na druhé straně se setkáváme s oběťmi týrání, které zastávají významné funkce a mohou být i velmi úspěšní v podnikání.

Rozpoznat oběť domácího násilí může být velice obtížné. Ačkoli si uvědomuje, že „domov“ pro ni není bezpečným místem, neumí sama situaci reálně vyhodnotit a najít z ní východisko.

„Byla doba, kdy jsem si myslela, že nedokážu udělat nic správně – nakonec jsem došla k názoru, že jsem ve všem nemožná, že všechno co mi říkal, byla pravda... Tolik to srazilo mou sebedůvěru, že jsem nedokázala odejít. Jak bych to mohla zvládat sama?“¹⁸

Každým incidentem se oběť domácího násilí na vztah dívá trochu jinak. Ačkoliv probíhá cyklus, který je popsán v kapitole 1.5 Cyklus domácího násilí, nejedná se zde o uzavřený kruh, ale spíše by se na opakování cyklu dalo pohlížet jako na spirálu, která směřuje oběť k rozhodnutí agresora opustit. Tomuto rozhodnutí samozřejmě musí předcházet zjištění oběti, že chyba není v ní, ale v násilníkovi, který jí ubližuje.

---

¹⁷ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí, Pracovní manuál*. AGIS 2004, 2005, s. 19

¹⁸ DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. *Domácí násilí, Pracovní manuál*. AGIS 2004, 2005, s. 21

1.7 Faktory ovlivňující domácí násilí

- Společnost či národnost
  - Tolerantní postoj společnosti vůči domácímu násilí a jejímu agresorovi
  - Patriarchální náhled na rodinu, ve které osoby žijí nebo žily, kdy muž má rozhodovat, neboli otec je hlavou rodiny
  - Bagatelizace domácího násilí – nejde o násilí, ale pouze hádku
  - Lhostejnost okolí – co se děje u sousedů za zavřenými dveřmi mě nezajímá
- Výchova oběti i násilné osoby
  - Transgenerační přenos násilných vzorců jednání do dospělosti
  - Ztotožnění se s agresivními vzory chování, které má jedinec zafixované ze svého dětství
  - Dominantní a násilnický otec vyvolává u dívek tendence ztotožnit se s rolí oběti, kterou si s sebou nesou do dospělosti
- Osobní charakteristiky násilné osoby
  - Zvýšená agresivita
  - Závislost na alkoholu a jiných návykových látkách
  - Anomální osobnost neboli odchýlení od normálního vzorce chování
  - Psychické problémy
- Sociální situace vyvolávající stres
  - Ztráta zaměstnání, která s sebou nese finanční problémy
  - Sociální izolace

Vznik domácího násilí je podmíněn mnoha faktory a nelze jednoznačně stanovit v každém případě jeho konkrétní příčinu. Vždy se jedná o souhrn více vlivů, které ke vzniku násilí vedly. Tyto vlivy na člověka působí po celou dobu jeho existence

a jsou umocněny jeho charakteristickými vlastnostmi, které lze jen částečně ovlivnit výchovou a prostředím, ve kterém jedinec vyrůstá.

1.8 Mýty o domácím násilí

- Domácí násilí je jen okrajová záležitost, která se vyskytuje jen zřídka.
- To není domácí násilí, ti dva se jenom hádají.
- Je to jejich věc, ať si to vyřeší sami, do toho by jim neměl nikdo zasahovat.
- Muži páchají násilí proto, že nedokážou vyjádřit své city jiným způsobem.
- V hádce občas každému ujede ruka.
- Násilí páchají ti, kdo se v dětství sami stali jeho oběťmi.
- Agresori se k násilí uchylují jen v opilosti.
- Pachatelé domácího násilí jsou primitivové bez vzdělání.
- Domácí násilí se týká jen sociálně slabších vrstev.
- Ženy si samy vybírají partnery, kteří je týrají.
- Oběti k násilnému jednání agresora provokují.
- Ženy asi chtějí být týrané, protože jinak by násilníka už dávno opustily.
- Ženy si násilí vymýšlejí, aby získaly byt nebo děti do své péče.
- Oběť i pachatele domácího násilí lze snadno rozpoznat.

Toto jsou vybrané mýty z různých publikací nebo internetových serverů zabývajících se domácím násilím. Většina těchto mýtů je vyvrácena v předchozích kapitolách této bakalářské práce. V rámci této práce bylo hovořeno s několika policiisty, kteří přijímají oznámení od občanů, kteří uvedli, že mýtus „Ženy si násilí vymýšlejí, aby získaly byt nebo děti do své péče“, je zcela určitě podložen několika případy a nejednou se s takovýmto jednáním žen setkaly ve své profesní praxi.

2 DOMÁCÍ NÁSILÍ V PRÁVNÍM SYSTÉMU

2.1 Průběh zakotvení domácího násilí v české legislativě

V roce 1995 byla skupinou AdvoCats for Women/proFem podána první žádost o změnu § 215 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších změn a předpisů (dále jen „trestní zákon“). Změna se měla týkat rozšíření okruhu týraných osob o osoby blízké. V tomto smyslu v květnu roku 1998 podala organizace proFem ve spolupráci s organizací ROSA petici, na jejímž základě uspořádal Senát ČR veřejné slyšení k domácímu násilí. V únoru 2002 se na návrh lidoveckých poslanců objevuje v Parlamentu ČR stejné znění změny § 215 trestního zákona, které v roce 1995 navrhovali AdvoCats for Women. Skupina AdvoCats for Women pozměnila návrh, kde de facto žádala zakotvení domácího násilí do trestního zákona. Oba tyto návrhy byly Výborem zamítnuty s odkazem na probíhající rekodifikaci trestního zákona. Téměř stejné znění pak používá tzv. senátorský návrh na změnu § 215 trestního zákona. Skupina senátorů ve složení: J. Seidlová, E. Outrata, L. Svoboda, J. Jařab, J. Doubrava, J. Mizerová, A. Palečková a S. Paukrťová, dne 30.05.2002 předložili Senátu ČR návrh na změnu trestního zákona, který byl po projednání podepsán prezidentem ČR dne 13.02.2004 s nabytím účinnosti dne 01.06.2004. Trestní zákon byl změněn zákonem č. 91/2004 Sb.

Původní návrh prošel během jeho projednávání čtnými změnami. Původní návrh byl inspirován slovenskou právní úpravou a navrhoval rozšířit stávající § 215 trestního zákona na „Týrání svěřené osoby a osoby blízké“. Dále bylo požadováno zohlednit fakt, že skutek byl spáchán za podmínek domácího násilí jako přitěžující okolnost. Do § 89 trestního zákona pak měl být doplněn výklad, kdy je skutek spáchán za podmínek domácího násilí. Ty bylo nakonec vyhodnoceno jako nadbytečné

a do § 34 trestního zákona byla přidána přitěžující okolnost, kdy pachatel *„spáchal trestný čin ke škodě osoby mladší patnácti let, těhotné, vážně nemocné, vysokého věku*

*nebo nemohoucí,*¹⁹ Také nedošlo k původně navrhované novelizaci trestných činů Nepřekážení trestného činu podle § 167 trestního zákona a Neoznámení trestného činu podle § 168 trestního zákona.

Společně s platností trestního zákoníku, který nabyl účinnosti dne 01.01.2010, a který ruší účinnost trestního zákona, vstupuje v platnost mimo jiné i skutková podstata zločinu Týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku. Samotná skutková podstata a její rozbor je uveden v následujících kapitolách.

2.2 Trestněprávní ustanovení

V Listině základních práv a svobod (dále jen LZPS) je zaručeno, že si jsou všichni lidé rovni v důstojnosti i právech a jsou svobodní a to bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Každý má právo na život, nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu a bez zákonného důvodu nesmí být nikdo zbaven osobní svobody. Dále je ve čl. 10 LZPS každému jasně dáno právo na zachování jeho lidské důstojnosti, osobní cti a dobré pověsti. Je zde také zakotveno právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, včetně práva na vzdělání a v hmotné nouzi na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Pro domácí násilí je v LZPS taktéž velice důležitý čl. 32, který vymezuje ochranu rodiny, především dětí a mladistvých, a právo rodičů na jejich výchovu.

Tyto základní práva a svobody jsou, dle čl. 1 LZPS, nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné a podle čl. 4 odst. 2, tohoto ústavního zákona, mohou být meze základních práv a svobod upraveny pouze zákonem a to jen za podmínek stanovených právě v Listině základních práv a svobod.

---

¹⁹ Česko, zákon č. 140/1961 Sb., *Trestní zákon*. Pracovní pomůcka PČR, s. 14

Agresor domácího násilí se stává pachatelem trestné činnosti tím, že naplňuje skutkové podstaty trestných činů. Může jím být jeden skutek, ale zpravidla jich bývá několik. Jedná se zde především o přečin Týrání osoby žijící ve společné domácnosti dle ustanovení § 199 trestního zákoníku, který v prvním odstavci říká: „*Kdo týrá osobu blízkou nebo osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.*“²⁰ Ve druhém odstavci je uvedeno, že „*Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo d) páchá-li takový čin po delší dobu.*“²¹ a ve třetím odstavci pak stanoví, že „*Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo b) smrt.*“²² Zde zákonodárce, s ohledem na závislost oběti na pachateli, odepřel u tohoto přečinu dispoziční právo a policejní orgán proto nevyžaduje souhlas poškozeného s trestním stíháním osoby blízké. V případě týrání osoby, která je pachateli svěřená do péče nebo výchovy, se jedná o přečin Týrání svěřené osoby dle ustanovení § 198 trestního zákoníku, kde pachateli v prvním odstavci hrozí trest vyšší než u skutkové podstaty přečinu Týrání osoby žijící ve společné domácnosti. Druhý a třetí odstavec se od zmiňovaného přečinu nemění.

Při trestném jednání, vykazují znaky domácího násilí, může dojít i k Ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku, popř. k Těžkému ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku, při kterém je způsobena těžká újma na zdraví, nebo dokonce k Vraždě podle § 140 trestního zákoníku. Velmi často může agresorem dojít i ke znásilnění oběti domácího násilí, čímž naplní další skutkovou podstatu trestného činu Znásilnění dle ustanovení § 185 trestního zákoníku.

Dále agresorem často dochází k naplnění skutkové podstaty přečinu Vydírání dle ustanovení § 175 trestního zákoníku, kde je oběť násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nucena něco konat, opomenout nebo trpět, nebo zde dochází k naplnění skutkové podstaty přečinu Útisk dle ustanovení § 177 trestního zákoníku,

---

²⁰ Česko, zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Pracovní pomůcka PČR, s. 55

²¹ Česko, zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Pracovní pomůcka PČR, s. 55

²² Česko, zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. Pracovní pomůcka PČR, s. 55

kde oběť je nucena něco konat, opomenout nebo trpět, a to zneužitím její tísně nebo závislosti na něčem nebo na někom, při domácím násilí zpravidla na dětech nebo jiných blízkých příbuzných.

Zpravidla při jednání, které naplňuje znaky domácího násilí, dochází k Omezení osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku, nebo při uvěznění oběti dochází dokonce ke Zbavení osobní svobody ukotvené v § 170 trestního zákoníku.

V této podkapitole pak nesmí být opomenout přestupek proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění posledních změn a předpisů (dále jen přestupkový zákon), kde je ve skutkové podstatě prvního odstavce písm. a) uvedeno, že „*přestupku se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí*“²³, a ve stejném odstavci písm. c) je uvedeno, že se „*přestupku dopustí ten, kdo úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví nebo drobným ublížením na zdraví*.“²⁴

2.3 Oprávnění Policie České republiky

2.3.1 Všeobecná oprávnění Policie ČR

Policista na místě činu má zákonem daná oprávnění, která může využít k ochraně života, zdraví, majetku nebo zajištění veřejného pořádku. Tato oprávnění jsou vymezena v zákoně o Policii ČR. V případech mající znaky domácího násilí se jedná především o oprávnění:

- Vstoupit do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek podle § 40 zákona o Policii ČR
- Připoutat osobu k vhodnému předmětu podle § 25 zákona o Policii ČR
- Zajistit osobu nebo cizince podle § 26 – 27 zákona o Policii ČR
- Vyzvat osobu k vydání, popř. odebrat zbraň podle § 35 zákona o Policii ČR

---

²³ Česko, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Pracovní pomůcka PČR, s. 256

²⁴ Česko, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Pracovní pomůcka PČR, s. 256

- Vykázat osobu ze společného obydlí podle § 44 zákona o Polici ČR

Tato oprávnění může zasahující policista využít v zákonem vymezených situacích za dodržení dalších pravidel, které zákon ukládá. O všech těchto úkonech musí policista sepsat Úřední záznam.

Vstoupit do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek bez souhlasu majitele je policista oprávněn, mimo jiné „*jestliže věc nesnese odkladu a vstup tam je nezbytný pro ochranu života nebo zdraví osob anebo pro odvrácení závažného ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.*“²⁵ Toto oprávnění je zcela záměrně podobné ustanovení § 83c trestního řádu, které však mohou využívat všechny policejní orgány a nejen Policie ČR. Do zákona o Policii ČR však bylo oprávnění vloženo z důvodu, že policie nekoná vždy podle trestního řádu, a proto by např. při přestupkovém jednání byl vstup do obydlí, jiného prostoru nebo na pozemek v rozporu s čl. 12 odst. 3 LZPS.

Připoutat osobu k vhodnému předmětu a omezit tak možnost volného pohybu, je dle uvedeného zákona policista oprávněn, jestliže osoba „*fyzicky napadá policistu nebo jinou osobu, ohrožuje vlastní život, poškozuje majetek nebo se pokusí o útěk*“²⁶. Takové jednání však musí být dokonáno nebo se o něho osoba musí alespoň pokusit. Nepostačí zde důvodná obava, že by k takovému jednání mohlo dojít.

Zajistit osobu je policista oprávněn z několika důvodů. Jedním z těchto důvodů je, že „*svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek.*“²⁷ I v případě, že takové jednání bude páčáno ve společném obydlí, policista může osobu zajistit a nemusí ji vykazovat dle ustanovení § 44 zákona o Policii ČR. Zajistit osobu může policista na místě, kde ji po provedení všech úkonů propustí. V případě zajištění a předvedení na útvar Policie ČR může policista umístit osobu do policejní cely, s čímž jsou spojena další oprávnění a povinnosti policisty.

„*Policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání zbraně, hrozí-li nebezpečí, že jí bude neoprávněně užito k násilí nebo pohrůžce násilím. Po předchozí marné výzvě je policista oprávněn zbraň odebrat.*“²⁸ Tato pravomoc navazuje na předchozí úpravu

²⁵ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 20

²⁶ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 14

²⁷ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 14

²⁸ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 17

§ 17 odst. 2 zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, kde však bylo možno zbraň odebrat pouze na místě veřejně přístupném. Novelizace tímto rozšířila oprávnění zbraň odebrat právě i ve společném obydlí.

Dále má mimo jiné policie oprávnění vyzvat osoby k prokázání totožnosti a zjištění tak možných svědků, od kterých může následně požadovat podání vysvětlení.

2.3.2 Oprávnění Policie ČR vykázat osobu ze společného obydlí

Zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, s nabytím účinnosti dne 01.01.2007, se mimo jiné mění i zákon o Policii České republiky. Tento zákon jasně formuluje vůli státu chránit ohroženou osobu a zamezit dalšímu jednání násilné osoby. Na základě této novelizace zákonů získávají policisté nové oprávnění při řešení problematiky domácího násilí. Tato oprávnění jsou zakotvena v sedmé hlavě zákona o PČR, ve které jsou obsaženy § 44 – 47. Dříve bylo toto oprávnění zakotveno v zák. č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, kde bylo pouze správním rozhodnutím. Toto oprávnění slouží jako ochranný prostředek policie směřovaný k obětem násilí.

„§ 44

(1) Lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky, důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou (dále jen „společné obydlí“), jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Policista je oprávněn tuto osobu vykázat i v její nepřítomnosti.“²⁹ Smyslem tohoto oprávnění policisty je krátkodobě zabránit v páchání násilí. Je zde však třeba zdůraznit, že se zde nemusí vždy jednat o domácí násilí, a proto není třeba naplnění všech znaků jako je dlouhodobost, eskalace a jasné rozdělení rolí. Podobně tak je tomu i ve smyslu ustanovení § 199 trestního zákoníku – Týrání osoby žijící ve společné domácnosti, kde v základní skutkové podstatě není třeba opakovanost a dlouhodobost. V případě

---

²⁹ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 21

neuposlechnutí pokynu k opuštění násilné osoby ze společného obydlí jej lze docílit i bezprostředním zásahem (v tomto případě vyvedením osoby). Vykázání se týká pouze společného obydlí, popř. přilehlého okolí, které je přesně stanovené vykazujícím policistou. V případě útoku mimo společné obydlí (např. v hotelu apod.) se vykázání týká společného obydlí, které spolu tyto osoby dlouhodobě obývají. Tímto je ohrožené osobě zajištěno, že se může vrátit do společného obydlí, kde žije a má své osobní věci. Získá tak prostor k řešení své životní situace a uspořádání svých poměrů.

„(2) Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Podáním návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu v průběhu vykázání se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.“³⁰ Doba trvání započne dnem následujícím a jedná se o dobu 10 x 24, tudíž o 240 hodin. Tuto dobu nemůže zkrátit či prodloužit ani ohrožená osoba, ani vykázaná osoba a ani policista. Jedinou výjimkou je nabytí právní moci rozhodnutí soudu v případě podání návrhu na předběžné opatření dle ustanovení § 76b Občanského právního řádu, nebo zrušení vykázání osoby ze společného obydlí příslušným krajským ředitelstvím policie podle § 44 odst. 6 zák. o PČR.

„(3) Vykázání oznámí policista ústně vykázané i ohrožené osobě a vyhotoví potvrzení o vykázání, které jim předá proti podpisu. Součástí potvrzení o vykázání je vymezení prostoru, na který se vykázání vztahuje, uvedení totožnosti ohrožené a vykázané osoby, poučení o právech a povinnostech vykázané osoby a adresa útvaru policie, u kterého si může vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání. Odmítne-li ohrožená nebo vykázaná osoba potvrzení o vykázání převzít nebo odmítne-li písemně potvrdit jeho převzetí, policista tuto skutečnost uvede v úředním záznamu.“³¹ Tento úřední záznam musí být sepsán policistou šetřícím incident na místě, a to ve lhůtě do 24 hodin, přičemž v této lhůtě musí být úřední záznam zaslán soudu příslušnému k podání návrhu na předběžné opatření, místně příslušnému intervenčnímu centru příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí v případě, že ve společném obydlí žije nezletilá osoba.

³⁰ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 21

³¹ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

„(4) Není-li vykázaná osoba vykázaní přítomna, poučení o jejích právech a povinnostech v souvislosti s vykázaním jí policista poskytne při prvním kontaktu. Je-li to možné, policista této osobě předá potvrzení o vykázaní, v opačném případě ji poučí o možnosti převzít potvrzení o vykázaní a kopii úředního záznamu o vykázaní u příslušného útvaru policie; součástí poučení je i údaj o adrese tohoto útvaru.“³² Doba vykázaní se však počítá od chvíle, kdy jej policista provede, nikoliv od chvíle, kdy se o vykázaní dozví vykázaná osoba. Skutečnost, zdali vykázaná osoba ví o svém vykázaní, je důležitá při posuzování subjektivní stránky přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní dle ustanovení § 337 trestního zákoníku. Policista o vykázaní osobu informuje při prvním kontaktu s ní a zároveň ji poučí o jejích právech a povinnostech. Policie však nespoleská na náhodný kontakt s osobou, ale pokusí se jej vyhledat a to třeba i návštěvou v jejím zaměstnání, v místech, kde osoba tráví volný čas apod.

„(5) Nesouhlasí-li vykázaná osoba s vykázaním, může proti němu na místě podat námítky, které policista uvede v potvrzení o vykázaní. Policista námítky předá bez zbytečného odkladu krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázaní (dále jen „příslušné krajské ředitelství“). Vykázaná osoba může dále do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázaní podat příslušnému krajskému ředitelství námítky písemně. Lhůta pro podání námitek počíná běžet dnem následujícím po dni, kdy došlo k převzetí potvrzení o vykázaní a je považována za dodrženu, jsou-li námítky nejpozději v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství. O tomto právu policista vykázanou osobu poučí před předáním potvrzení o vykázaní.“³³ Doba tří dnů se započítává dnem následujícím od dne převzetí potvrzení o vykázaní, popř. odmítnutí převzetí tohoto potvrzení.

„(6) Shledá-li příslušné krajské ředitelství, že podmínky pro vykázaní nebyly splněny, vykázaní ukončí a o této skutečnosti vyrozumí ohroženou a vykázanou osobu bez zbytečného odkladu.“³⁴ Bez zbytečného odkladu, vzhledem ke krátké lhůtě pro vykázaní, znamená zpravidla neprodleně, aby případné zrušení vykázaní splnilo pro vykázaného svůj účel.

---

³² Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

³³ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

³⁴ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

(1) Vykázaná osoba je povinna

- a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,*
- b) zdržet se vstupu do prostoru podle písmene a),*
- c) zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,*
- d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.*

Policista vykázanou osobu poučí o následcích neuposlechnutí výzvy podle písmene d).³⁵ Policistou vymezený prostor je nedílnou součástí Potvrzení o vykázání. Zdržení se styku nebo navazování kontaktu se týká kromě čekání na ohroženou osobu za hranicí bezprostředního okolí obydlí, návštěvy v zaměstnání apod. i zdržení se telefonních hovorů s ohroženou osobou či zasílání SMS zpráv, e-mailů atd.

„(2) Vykázaná osoba má právo

- a) vzít si ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady před splněním povinnosti podle odstavce 1 písm. a),*
- b) vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci podle písmene a) a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání; právo lze uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, policista o výkonu tohoto práva ohroženou osobu předem informuje,*
- c) ověřovat provedení vykázání zejména na čísle tísňového volání 158,*
- d) vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie.³⁶ Vykázaná osoba si ze společného obydlí vezme jen nejnnutnější věci a poté opustí prostor společného obydlí. Další věci, které jsou důležité pro jeho další potřebu (např. podnikání apod.), si může vyzvednout pouze jedenkrát za dobu vykázání, a to za přítomnosti policie. V případě, že dojde na spor o věc, rozhoduje o věci přítomný policista s ohledem zejména na hmotné zabezpečení dětí či běžného fungování domácnosti.*

³⁵ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

³⁶ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

Věcmi osobní potřeby se rozumějí zejména: úměrná hotovost, mobilní telefon, náhradní ošacení, snubní prsten, základní hygienické potřeby a zdravotnické potřeby.

Věcmi při výkonu práva podle § 45 odst. 2 písm. b) zákona o Policii ČR se rozumějí zejména: další ošacení v rozsahu cca desetidenního pobytu mimo společné obydlí, věci pro výkon podnikání nebo povolání vykázané osoby, případně další hotovost nebo další hygienické potřeby. Pokud nebude mít vykázaná osoba dostatečné finanční zabezpečení, není věcí policie tuto věc řešit.

„(3) Policista poskytne vykázané osobě bez zbytečného odkladu informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím nezbytnou součinnost. Od této osoby dále vyžádá adresu pro doručování.“³⁷ Nezbytnou součinností se rozumí např. poskytnutí adres nejbližších ubytoven, telefonních kontaktů na tyto ubytovny, popř. možnosti zatelefonování k zajištění pobytu. Tím však její součinnost s násilnou osobou končí.

„§ 46

Policista poučí ohroženou osobu o

a) možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu,
b) možnosti využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí a
c) následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při vykázaní přihlíží.“³⁸ Předběžné opatření ze zákona trvá po dobu jednoho měsíce a v případě vykázaní se lhůta počítá od následujícího dne po uplynutí 10-ti denní lhůty vykázaní. Z předchozí věty je tedy patrné, že tomuto předběžnému opatření nemusí předcházet vykázaní.

„§ 47

(1) Územní rozsah prostoru, na který se vykázaní vztahuje, určí policista podle míry požadavku účinné preventivní ochrany osoby ohrožené útokem. Je-li

³⁷ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 22

³⁸ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

v důsledku vykazání ohrožen provoz objektu nebo znemožněn výkon zaměstnání vykázané osoby, policista o této skutečnosti bezodkladně vyrozumí provozovatele objektu nebo zaměstnavatele vykázané osoby za účelem přijetí potřebných opatření.³⁹ Policista rozsah prostoru vymezí v rámci principu přiměřenosti tak, aby byla účinně zajištěna ochrana ohrožené osoby.

„(2) Při provádění úkonů souvisejících s vykazáním policista zajistí přítomnost nezúčastněné osoby; to neplatí, hrozí-li nebezpečí z prodlení.“⁴⁰ Nezúčastněnou osobou zde může být např. soused, který je svědkem celého úkonu, a byla tak zajištěna i kontrola úkonů policisty.

„(3) Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí zašle policista kopii úředního záznamu o vykazání příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. Pokud ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle kopii úředního záznamu o vykazání v této lhůtě i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

(4) Policista ve lhůtě 3 dnů od vykazání provede kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykazání.⁴¹ Tuto kontrolu nemusí provádět policista, který na místě vykazání prováděl. Jedná se o osobní kontrolu u ohrožené osoby, popř. i návštěvu ve společném obydlí.

„(5) O provedených úkonech a opatřeních sepíše policista úřední záznam.“⁴²

2.4 Další právní postupy

Prostřednictvím zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, byl mimo zákona o policii ČR změněn i Občanský soudní řád. Právní rámec rozhodování občanského soudního řádu je zakotven v ustanovení § 76b. Toto ustanovení není podmíněno předchozím vykazáním

³⁹ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

⁴⁰ Česko, zákon 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

⁴¹ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

⁴² Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

podle zákona o PČR a v první odstavci ukládá pravomoc předsedovi senátu předběžným opatřením uložit agresorovi, zejména aby:

- a) *opustil společné obydlí, jakož i jeho bezprostřední okolí, nezdržoval se ve společném obydlí nebo do něj nevstupoval,*
- b) *se zdržel setkávání se navrhovatelem, nebo*
- c) *se zdržel nežádoucího sledování a obtěžování navrhovatele jakýmkoliv způsobem.⁴³*

a to za situace, kdy je jednáním agresora vážným způsobem ohrožen život, zdraví, svoboda nebo lidská důstojnost ohrožené osoby.

Lhůta trvání tohoto opatření je upravena ve třetím odstavci tohoto ustanovení jako: *„Předběžné opatření podle odstavce 1 trvá jeden měsíc od jeho vykonatelnosti. Přecházel-li rozhodnutí o návrhu na předběžné opatření podle odstavce 1 vykázání podle zvláštního právního předpisu, počíná tato lhůta dnem následujícím po dni, v němž uplynula lhůta stanovená v tomto zvláštním právním předpise. V případě podání návrhu na prodloužení předběžného opatření podle odstavce 4 neskončí lhůta dříve, než soud o takovém prodloužení rozhodne.“⁴⁴*

Odstavec čtvrtý ustanovení § 76b Občanského soudního řádu upravuje rozhodnutí předsedy senátu o prodloužení doby trvání předběžného opatření. Dále upravuje podmínky a obsah rozhodnutí předběžného opatření. Toto opatření zanikne uplynutím 1 roku a prodloužit jej může soud pouze z důvodů hodných zvláštního zřetele.

---

⁴³ Česko, zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. Pracovní pomůcka PČR, s. 31

⁴⁴ Česko, zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. Pracovní pomůcka PČR, s. 31

3 POSTUP POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY PŘI VYKÁZÁNÍ OSOBY ZE SPOLEČNÉHO OBYDLÍ

3.1 Příjem oznámení se znaky domácího násilí

Oznámení jednání se znaky domácího násilí je možné policistou přijmout přímo od ohrožené osoby nebo od třetí osoby, např. osoby blízké, známého, souseda nebo také od jedné z neziskových organizací. Toto oznámení je možné přijmout telefonicky nebo přímo na útvaru. Oznámení se může týkat právě probíhajícího domácího násilí, kde oznamovatel žádá policii o pomoc, nebo se může týkat již řešeného domácího násilí, kdy oběť sama vyhledala odbornou pomoc a policii oslovuje nyní pouze jako represivní složku státu.

3.1.1 Příjem oznámení na útvaru Policie ČR

Při příjmu oznámení mající znaky domácího násilí by policista měl dbát určitých etických pravidel. Každý policista si musí být vědom, že první kontakt s ohroženou osobou má zásadní vliv na další komunikaci. Je důležité, aby se osobě věnoval nejlépe jen jeden policista, aby oznamovatel nemusel vše několikrát opakovat. Už samotné vytěžování osoby by mělo probíhat v soukromí, a ne např. v čekárně před jinými oznamovateli. Následně by tento policista při provádění úkonů s obětí neměl být rušen a to ani telefonními hovory.

Policista musí oběti pozorně naslouchat a zásadně nesmí bagatelizovat sdělení oběti. Musí se umět vcítit do situace, uvěřit oběti, podpořit ji a vše řádně zadokumentovat. V případě, že policista nemůže nebo neumí oběti pomoci, pak musí poradit, kde pomoc hledat.

Správnou reakcí v raném stádiu domácího násilí je opora ve větách typu: „Zdá se, že je to vážné a že by se to mohlo ještě zhoršovat.“, „Věřím vám. Je dobře, že o tom mluvíte.“, „Chybou by bylo skrývat to.“, „Existuje pomoc, až budete připraven/a odejít.“.

Naopak špatnou a zcela nežádoucí reakcí jsou věty typu: „Proč mi to říkáte?“, „Co s tím já mám asi tak dělat?“, „To není práce pro policii. Až se něco stane, tak teprve pak zavolejte.“.

Ne vždy jsou již naplněny všechny znaky domácího násilí, což samozřejmě neznamená, že policie věc nebude prošetřovat. Je třeba věc řádně zadokumentovat a oběti psychicky dost pomůže zlatá větička: „Zatím to není práce pro policii. Pokud by se ale stalo, že ..., pak nás volejte ihned. Určitě však už dnes hledejte pomoc u..., kam si můžete zavolat, nebo se tam zastavit osobně a poradit se.“ Při tomto jednání policista předá oběti kontakty na nejbližší organizace, které se zabývají pomocí obětí těchto činů.

3.1.2 Zjištění domácího násilí na místě činu

Při vysílání Policie ČR na místo, kde by mělo docházet k domácímu násilí, je z taktického hlediska vhodné v databázích přístupných policii zjistit, zdali některá z přítomných nebo možných přítomných osob není držitelem zbraně. Je totiž možné, že samotný vstup policie do incidentu může u násilné osoby vyvolat ještě větší agresi. V těchto databázích je také možné zjistit, zdali již bylo na místě nebo s nějakou ze zúčastněných osob řešeno obdobné násilí nebo jestli již nějaká osoba spáchala násilnou trestnou činnost.

Po příjezdu na místo je nejdůležitější zajištění bezpečnosti všech přítomných osob. Tohoto lze nejjednodušeji dosáhnout oddělením stran incidentu, aby bylo zamezeno možnému dalšímu napadání. Dále je třeba v případě potřeby zajistit možné zbraně a poskytnout pomoc zraněným osobám. Při tom je také nutné zajistit, aby oběť nemohla být ovlivněna pachatelem, proto je vhodné s každou osobou jednat samostatně, nejlépe v oddělených místnostech tak, aby na sebe ani neviděli. V případě přítomnosti dětí nebo třetích osob je nutné zajistit i jejich bezpečnost a u dětí je také vhodné je nějakým způsobem zabavit, aby probíhajícímu zákroku již nepřihlížely a nebyly tak ovlivněny jejich možné výpovědi.

Po uklidnění celé situace je třeba s každou osobou samostatně navázat kontakt. I zde musí mít policista na paměti, že první dojem má zásadní vliv na další komunikaci

a spolupráci. Je třeba, aby policista působil jako kompetentní autorita, která ví, co má na místě dělat. Získání přehledu o celé situaci docílí zakročující policista tím, že bez jakýchkoliv předsudků vyslechne všechny strany. V komunikaci nesmí dát najevo své vlastní předsudky, postoje ani emoce, ale musí z něho tzv. vyzařovat pochopení.

Na místě by policista rozhodně neměl slibovat, co nemůže splnit, ale měl by projevit ochotu spolupracovat i nad rámec svých povinností.

3.2 Zjišťování reálné eskalace domácího násilí

Jako pomůcku pro Policii České republiky byly neziskovou organizací Bílý kruh bezpečí vydány tzv. otázky ke zjištění rizika eskalace domácího násilí SARA DN (dále jen „SARA DN“). Jedná se o tři soubory pěti otázek na rizikové faktory:

I. Násilí ve vztahu k blízké osobě

- Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?
  - Včetně pokusů o ně nebo použití zbraní.
- Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?
  - Vyjadřuje své agresivní až vražedné plány? Poškozuje ohrožené osobě její oblíbené věci?
- Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?
  - Např. jestli se zvyšuje krutost, četnost či různorodost násilných činů.
- Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?
  - Jedná se např. o podmíněčné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, zkušební dobu, zákaz pobytu apod.

- Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?
  - Zlehčuje nebo úplně popírá existenci domácího násilí? Má potřebu ovládat ostatní osoby? Trpí chorobnou žárlivostí?

II. Obecné sklony násilné osoby k násilí

- Dopouští se obecné kriminality?
  - Včetně toho, jestli existují důkazy takového chování.
- Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?
  - Měla násilná osoba v minulosti problémy s udržení dlouhodobějšího vztahu? Jsou nějaké zmínky o násilí v minulých vztazích?
- Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?
  - Např. dlouhodobá nezaměstnanost, časté střídání zaměstnání nebo finanční problémy?
- Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?
  - Závislost např. na užívání drog, pití alkoholu nebo např. hraní na výherních automatech?
- Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?
  - Např. extrémní chování mimo normu nebo ztráta kontaktu s realitou?

III: Zranitelnost ohrožené osoby

- Chová se ohrožená osoba rozporupně ve vztahu k násilné osobě?
  - Popírá násilníkovu vinu a omlouvá jeho chování? Přestože se chce od násilníka odpoutat, udržuje s ním kontakt?
- Má z násilné osoby extrémní strach?
  - To znamená, že strach výrazně ovlivňuje její sebeobrané chování?

- Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?
  - Nemá kontakty na rodinu nebo přátele. Nezná svá práva. Neví, kde a jak vyhledat pomoc.
- Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?
  - Zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné. Je problém s dopravní obslužností a chybí podpora jiných osob.
- Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?
  - Např. je nezaměstnaná, bez finančního zabezpečení, má mentální problémy, užívá návykové látky atd.

Odpovědi na soubor těchto otázek pomohou policistovi na místě rozhodnout o dalším právním postupu a zvážit další opatření podle trestního řádu nebo zákona o Policii ČR. Zdrojem informací, vedoucích k odpovědím na otázky, může být ohrožená osoba, soused, ale i násilná osoba.

3.3 Samotný průběh vykázaní osoby ze společného obydlí

Po zajištění bezpečnosti všech přítomných osob a zjištění všech skutečností zakročující policista rozhoduje o případném vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, a to v souladu s ustanovením § 44 zákona o Policii ČR.

Postup při vykázaní a dále práva a povinnosti násilné i ohrožené osoby je upraven v sedmé hlavě, tj. § 44 – 47 zákona o Policii ČR.

Vykázaní oznamuje policista na místě ústně a to vykázané i ohrožené osobě. O tomto vykázaní na místě vyhotoví Potvrzení o vykázaní, jehož součástí je i vymezení prostoru, kterého se vykázaní týká. Toto potvrzení předá vykázané i ohrožené osobě oproti podpisu.

Vykazující policista poučí vykázanou osobu o jejích právech vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání na útvaru policie, možnosti podání námítky proti vykázání, vzít si s sebou věci osobní potřeby (osobní cennosti a osobní doklady apod.), jedenkrát v průběhu vykázání se dostavit pro další věci (např. věci nezbytné pro výkon povolání, další ošacení apod.), a ověřit si provedení vykázání na tísňové lince 158. Zároveň vykazující policista poučí vykázanou osobu o jejích povinnostech, jako jsou: vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí, které má v držení; po uplatnění svých práv neprodleně opustit prostor vymezený v Potvrzení o vykázání; nevstupovat do tohoto prostoru po dobu 10-ti dní s výjimkou uplatnění svých práv za asistence Policie ČR; a zdržet se jakéhokoliv vyhledávání kontaktu s ohroženou osobou. Dále vykázanou osobu poučí o právních následcích porušení povinností a to ve smyslu přestupku proti veřejnému pořádku podle ustanovení § 47 odst. 1 písm. a) Přestupkového zákona, popřípadě přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí podle ustanovení § 337 odst. 2 trestního zákoníku. Poté policista vykázané osobě poskytne součinnost v podobě informací o možnostech jejího dalšího ubytování, přičemž ji může nechat i zatelefonovat, a následně od vykázané osoby vyžádá adresu pro doručování po dobu vykázání.

Vykazující policista také poučí ohroženou osobu o *možnostech podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu a využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí*.⁴⁵ Zároveň ji poučí o právních následcích přestupku proti občanskému soužití podle ustanovení § 49 Přestupkového zákona a přečinů Poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku, Pomluvy podle § 184 trestního zákoníku a Křivého obvinění podle § 345 trestního zákoníku.

V době od vstupu policisty do společného obydlí do 24 následujících hodin sepíše policista Úřední záznam o vykázání, jehož kopii zašle příslušnému intervenčnímu centru a soudu, který je příslušný k rozhodnutí o návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. V případě, že ve společném obydlí žije nezletilá osoba, zašle policista kopii Úředního záznamu o vykázání i příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

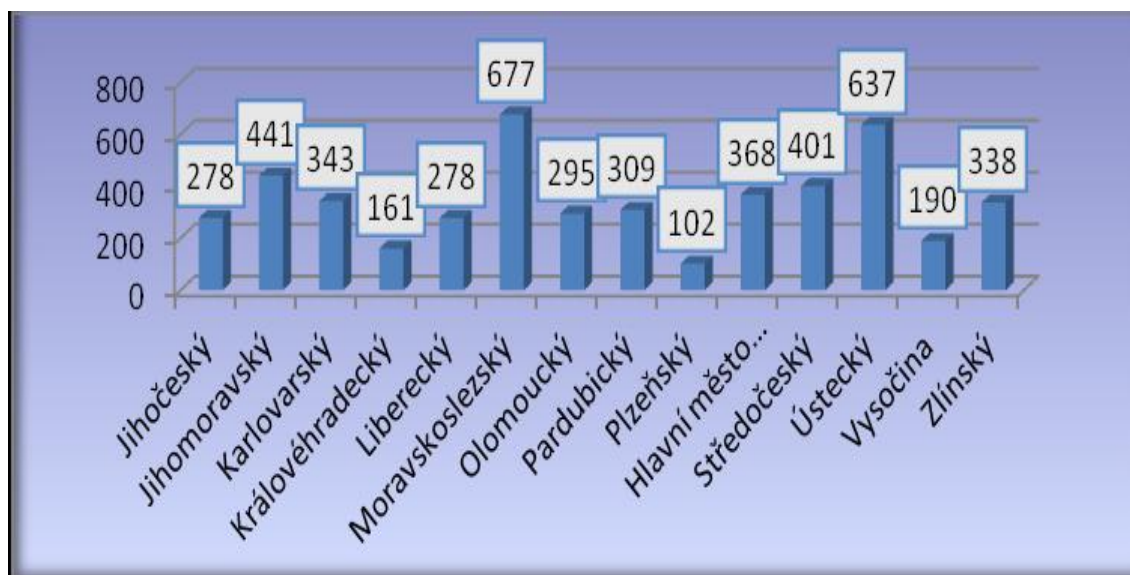
⁴⁵ Česko, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Pracovní pomůcka PČR, s. 23

Dále policista ve lhůtě do tří dnů od vykázání osoby provede fyzickou kontrolu, zdali vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázání, o čemž sepíše úřední záznam.

Srovnání počtu vykázaných osob ze společného obydlí podle let⁴⁶

Srovnání počtu vykázaných osob podle jednotlivých krajů v době od 01.01.2007 do 31.12.2011⁴⁷

⁴⁶ *Statistiky Asociace pracovníků intervenčních center ČR* [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=255>

⁴⁷ *Statistiky Asociace pracovníků intervenčních center ČR* [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=255>

3.4 Aplikace institutu vykázání v některých specifických případech

Odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra vydal dne 3. září 2008 stanovisko postupu policistů při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech.

3.4.1 Násilná osoba je mladší 15 let

Jestliže je násilnou osobou mladistvý nebo dokonce osoba mladší 15 let a jsou dány podmínky pro vykázání této osoby, policista vyrozumí orgán sociálně-právní ochrany dítěte (dále jen „OSPOD“), který bude postupovat analogicky podle § 16 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších změn a předpisů.

V případě, že jsou dány podmínky k vykázání, může být vykázán i mladistvý nebo osoba mladší 15 let. Je však třeba zvážit, zdali je taková osoba natolik nebezpečná a neovladatelná, že z její strany hrozí opakovaný útok.

V tomto případě je však nutné zabývat se otázkou, kde bude vykázáný pobývat. Nelze mu ze strany policie pouze poskytnout součinnost ve smyslu ustanovení § 45 odst. 3 zákona o Policii ČR. Je nezbytné spolupracovat s OSPOD, kteří zajistí umístění mladistvého v diagnostickém ústavu a to na základě návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu. „*Vzhledem k tomu, že vykázání není podle právní úpravy účinné od 01.01.2009 rozhodnutím podle správního řádu, neexistuje již řízení, pro které by policie jakožto správní orgán mohla nezletilému nebo mladistvému ustanovit opatrovníka.*“⁴⁸ Jedině soud může na základě opatrovnického řízení podle občanskoprávní úpravy takové osobě určit opatrovníka, jestliže je třeba provádět další úkony, které by taková osoba měla vykonávat prostřednictvím zákonných zástupců, se kterými se však po dobu vykázání nesmí stýkat. Policie však nemůže podat žádost o takové řízení. Toto řízení mohou žádat pouze zákonní zástupci nebo OSPOD.

---

⁴⁸LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech*, Praha, 2008, s. 1

3.4.2 Ohrožená osoba je závislá na násilné osobě

V případě, že by ohrožená osoba byla závislá na násilné osobě nebo byla odkázaná na její péči anebo s takovou osobou žila ve společné domácnosti, bude policie po vykázání postupovat tak, jako kdyby se vykázaná osoba dopustila trestného činu a bylo třeba ji zajistit nebo zadržet. To znamená, že policie zajišťuje pomoc takové osobě. V první řadě zajistí lékařské ošetření, pokud je taková osoba zraněna. Jestliže není jiná osoba, která by se o takovou osobu mohla postarat, policie o celé věci vyrozumí příslušný odbor sociální péče. V nočních hodinách zajistí policie převoz nemohoucí osoby do zdravotnického zařízení a s odborem sociální péče věc vyřeší v nejbližším možném čase.

3.4.3 Násilnou osobou je matka malého dítěte

V tomto případě policista na místě zváží možnost ponechat dítě v péči druhého rodiče, popř. prarodiče nebo jiného příbuzného. Pokud to není možné, poté věc řeší s OSPOD, který vyrozumí vždy, je-li ve společném obydlí nezletilé dítě podle § 47 odst. 3 zákona o Policii ČR.

4 TRESTNĚPRÁVNÍ A SPRÁVNĚPRÁVNÍ KONSEKVENCE VYKÁZÁNÍ

4.1 Důsledky dle litery zákona

O důsledcích trestněprávních i správněprávních poučuje policista násilnou i ohroženou osobu ve společné domácnosti při vykázání. Poučení včetně těchto důsledků stvrzují osoby svým podpisem, že byli poučeni. Tyto písemnosti jsou v policejním systému ETR seskupeny v oddíle 17 – Domácí násilí.

Již v Poučení ohrožené osoby je možnost podání návrhu na vydání předběžného opatření podle občanského soudního řádu a dále možnost využití psychologických, sociálních nebo jiných služeb v oblasti pomoci obětem násilí, v čemž policista poskytuje oběti svou součinnost v podobě různých letáků neziskových organizací či možnosti telefonátu apod. Tyto organizace samy navazují kontakt s oběťmi násilného jednání, o nichž se dozví od Policie ČR z Úředního záznamu o vykázání, jehož kopii je policista povinen do 24 hod. od vstupu do společného obydlí zaslat mimo jiné intervenčnímu centru a soudu, kterému přísluší rozhodování o vydání předběžného opatření podle Občanského soudního řádu.

Součástí Poučení ohrožené osoby jsou i práva a povinnosti vykázané osoby včetně podmínek jejich uplatnění. Dále je zde osoba poučena, že by se svou křivou výpovědí mohla vystavit i trestnímu stíhání za trestné činy Poškození cizích práv, Pomluvy a Křivého obvinění nebo by se mohla dopustit přestupku proti občanskému soužití. V tomto poučení je výslovně uvedeno, že ohrožená osoba má povinnost neprodleně informovat Polici ČR prostřednictvím tísňové linky v případě, že se s ní násilná osoba pokusí navázat kontakt. Dle názoru JUDr. Leška Wróbela, vedoucího oddělení přestupků Úřadu městské části Praha 5, se však nedopustí žádného protiprávního jednání v případě, že tuto povinnost nesplní, jelikož institut vykázání chrání její zájmy. Jediné, co jí dle JUDr. Wróbela hrozí, jak sám uvedl, že „to pouze ukáže, jak moc se ohrožená osoba cítí ohrožená v případě rozhodování o předběžném opatření podle Občanského soudního řádu.“

Poučení vykázané osoby též obsahuje práva a povinnosti vykázané osoby včetně podmínek jejich uplatnění. Dále také obsahuje poučení, že v případě nedodržení těchto povinností se může dopustit přestupku proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. 1 písm. a) Přestupkového zákona, který zní: „*Přestupku se dopustí ten, kdo neuposlechne výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci.*“⁴⁹ Za tento přestupek hrozí jeho pachateli pokuta ve výši až 1.000,- Kč.

V případě, že se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázaní, může se dopustit přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 odst. 2 trestního zákoníku, jehož skutková podstata zní: „*Stejně bude potrestán, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázaní provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním.*“⁵⁰ V trestní sankci se tato skutková podstata trestného činu odkazuje na první odstavec tohoto ustanovení, kde hrozí trest odnětí svobody až na tři léta. Aby však došlo k naplnění skutkové podstaty uvedeného přečinu, musí se pachatel úmyslně dopustit závažného nebo opakovaného jednání. Dle výkladu trestního zákoníku „*musí jít o intenzivnější jednání (např. hrubý fyzický nebo verbální útok proti ohrožené osobě), které může u ohrožené osoby vyvolat obavu o život, zdraví, svobodu či lidskou důstojnost*“⁵¹, aby se jednalo o závažné jednání. Opakovaným jednáním se pak rozumí jednání, ke kterému došlo podruhé, ačkoliv se nemusí jednat o totožné útoky (např. jednou drobný fyzický útok a podruhé drobný verbální útok). Aby pachatel naplnil skutkovou podstatu trestného činu Maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 odst. 2 trestního zákoníku, není podmíněno tím, že ke zmaření vykázaní nebo předběžného opatření soudu podle ustanovení § 76b Občanského soudního řádu skutečně došlo.

---

⁴⁹ Česko, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. Pracovní pomůcka PČR, s. 255

⁵⁰ Česko, zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník. Pracovní pomůcka PČR, s. 86

⁵¹ ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník, 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 2918

4.2 Názory státních zástupců

Skutková podstata trestného činu Maření výkonu úředního rozhodnutí podle ustanovení § 337 odst. 2 trestního zákoníku byla konzultována se státními zástupci několika Okresních státních zastupitelství. Jedná se konkrétně o Mgr. Černého z Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 5, JUDr. Šáchu z Okresního státního zastupitelství Cheb, JUDr. Skalického z Okresního státního zastupitelství Liberec, Mgr. Vaňka z Okresního státního zastupitelství Ostrava a Mgr. Kubičkovou z Okresního státního zastupitelství České Budějovice. Tyto konzultace byly vedeny jako průzkum tzv. „okresního práva“, a proto byla vybrána státní zastupitelství ze všech světových stran České republiky.

Všichni z uvedených státních zástupců sdílejí názor, že vykázaní násilné osoby ze společného obydlí není myšleno jako forma trestu, ale jako pomoc ohrožené osobě. Proto také sdílejí názor JUDr. Wróbela, vedoucího oddělení přestupků Úřadu městské části pro Prahu 5, že porušení povinností ze strany ohrožené osoby nepodléhá žádné sankci a bylo by zde i nemístné.

Na Praze 5 se postupuje dle Mgr. Černého vždy podle judikatury trestního zákoníku a jeho výkladu, přičemž každý případ se posuzuje individuálně, a proto není možné, aby řekl hranici hrubého fyzického nebo verbálního útoku.

Názoru Mgr. Černého se v podstatě v ničem nelišil od právního názoru JUDr. Šáchy z Okresního zastupitelství Cheb.

JUDr. Skalický uvedl, že samozřejmě postupují dle zákonů platných v České republice, ale jelikož je možné si zákony vykládat s drobnými změnami, není od věci stíhat, vše co je dle zákonů možné, a o případné nevině nechat rozhodnout soud. K tomuto uvedl, že v posledním případě poslal k soudu návrh na podání obžaloby podezřelého z předmětného přečinu, ačkoliv nebyl agresivní, ale skrz zavřené dveře neléhal na poškozenou, aby jej pustila zpět do bytu. Z tohoto důvodu státní zástupce usoudil, že i naléhání by se mohlo považovat za verbální útok, a proto věc poslal k soudu, odkud však ještě nedostal žádnou odpověď.

Podobný názor jako JUDr. Skalický má i státní zástupce Okresního státního zastupitelství Mgr. Vaněk, který výslovně uvedl: „Když to jenom trochu jde, tak stíháme, aby nám tu ty naše ovečky nezvlčely.“ Jako důkaz svého tvrzení uvedl příklad přečinu Krádež podle ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákoníku, „*Kdo si přisvojí věc tím, že se jí zmocní, a byl za činu uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*“⁵², kde na rozdíl od spousty jiných státních zastupitelství na Ostravsku stíhají i pachatele, který odcizí byť jeden rohlík. Dle jejich názoru k naplněním skutkové podstaty uvedeného přečinu došlo, a proto zde dochází i ke společenské škodlivosti, která dle jiných právních názorů není tak závažná.

Mgr. Kubičková z Okresního státního zastupitelství České Budějovice k přečinu Maření výkonu úředního rozhodnutí v odstavci druhém uvedla, že v jižních Čechách na rozdíl od Ostravy zvažují i závažnost hrubého verbálního útoku. Naopak u fyzického útoku stíhají téměř vždy.

4.3 Skutečný příběh dopadu důsledků na oběť domácího násilí

V rámci zpracování této práce bylo hovořeno i s oběťmi domácího násilí a zcela jistě do kapitoly trestněprávní a správněprávní konsekvence patří příběh ženy, která prošla domácím násilím a následně byla vedena jako poškozená u přečinu Týrání osoby žijící ve společné domácnosti podle ustanovení § 199 trestního zákoníku.

Na přání poškozené zde není uvedeno její jméno, a proto jí nazvěme paní X, kterou dle jejích slov i dle rozhodnutí soudu týral její dnes již bývalý manžel pan Y.

Paní X uvedla, že v násilném vztahu žila několik let a násilí začalo ještě před účinností zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Zpočátku se jednalo pouze o verbální útoky a poté se začaly dostavovat i útoky fyzické. S podepsáním platnosti uvedeného zákona a velké medializaci fenoménu domácího násilí si začala paní X uvědomovat, že je možné žít i jinak. Vyhledala tedy odbornou pomoc, od které si nechala poradit další postup,

---

⁵² Česko, zákon č. 40/2009 Sb. *Trestní zákoník*. Pracovní pomůcka PČR, s. 56

a od manžela Y odešla. Pan Y se však s touto skutečností nesmířil, a proto paní X na doporučení jedné z organizací zabývající se pomocí obětem domácího násilí celou záležitost ohlásila na Policii ČR.

Panu Y bylo sděleno obvinění z přečinu Týrání osoby žijící ve společné domácnosti. Během trestního procesu byla několikrát předvolána i poškozená paní X. Během vyprávění této části se paní X rozbředla se slovy, že se omlouvá, ale že vždy brečí, když si vzpomene na probíhající soud a jednání obhájce jejího bývalého manžela pana Y. Tento advokát se samozřejmě snažil věc zlehčovat a dále na poškozenou poukazoval jako na možnou lhářku, která si vše vymyslela, aby tak uškodila jeho klientovi.

Při jejím již třetím předvolání paní X nevydržela ten neustálý tlak ze strany advokáta jejího bývalého manžela a přímo při tomto soudním jednání na lavici svědků zkolabovala. Na toto soudce reagoval tím, že zakázal oběma stranám dále paní X předvolávat a tato mohla být pouze přítomna celému procesu, kde byl na závěr její bývalý manžel pan Y uznán vinným.

Na závěr paní X celý soudní proces přirovnala k soužití s panem Y a dodala, že ve skrytu duše doufá, že se jednalo o ojedinělý případ a žádná z dalších obětí domácího násilí si u trestního soudu nemusí vytrpět to, co ona.

V současné době se paní X již vůbec nestýká s panem Y, a ačkoliv, jak sama řekla, není schopná navázat žádný vážný vztah s jiným mužem, dělá jí radost věnovat se své rodině. Nikdy však nezapomene na soužití s panem Y a ani na soudní proces, kterým musela projít.

ZÁVĚR

Pokud se někdo domnívá, že se v jeho okolí domácí násilí nevyskytuje, je velká pravděpodobnost, že se mýlí, aniž by měl šanci to poznat. Jedná se o druh násilí, který je velice latentní a až v poslední době se o něm začíná veřejně mluvit. Ještě donedávna nebylo postavení žen ve společnosti stejné jako u mužů, a proto se domácí násilí jako takové neřešilo.

Shrnu-li poznatky, ke kterým jsem došel při vypracování bakalářské práce na téma „Postup policejního orgánu při vykázaní osoby ze společného obydlí a jeho správněprávní a trestněprávní konsekvence“, musím konstatovat, že přijetí zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, je jasným krokem vpřed v boji proti tomuto druhu násilí.

Formulace vykázaní násilné osoby ze společného obydlí je v zákoně o Policii ČR napsána srozumitelně a jsou zde v jednotlivých ustanoveních rozepsány práva a povinnosti násilné i ohrožené osoby. Dále je zde samostatné ustanovení věnované povinnostem zakročujícího policisty. Společně s výkladem zákona o Policii ČR je zde prakticky přehledně formulován procesní postup zakročujícího policisty.

Za pomoci různých pouček, návodů, metodických vedení a následných konzultací s oběťmi domácího násilí a zástupci neziskových organizací, byl v této práci do procesního postupu policisty vložen i taktický postup ve společném obydlí i mimo něj. Taktický postup policisty je na místě třeba nejen k zajištění bezpečnosti a všech relevantních informací, ale také k získání důvěry přítomných osob a následné ochoty spolupracovat.

Pevně věřím, že medializací fenoménu domácího násilí se na policii bude obracet více ohrožených osob, a to i s větší důvěrou. Policie se pak bude tímto problémem více zabývat, získá tak cenné zkušenosti a bude umět pořád lépe pomáhat. Ze své osobní zkušenosti vím a jsem o tom zcela přesvědčen, že ačkoliv policisté nejsou

současnou politickou situací absolutně vůbec motivováni, přesto je většina z nich ochotna pomoci i nad rámec svých povinností.

Nemohu si však odpustit pohlédnout si s myšlenkou, že když zákonodárce, s ohledem na závislost oběti na pachateli, odepřel u přečinu Týrání osoby ve společné domácnosti dispoziční právo a policejní orgán proto nevyžaduje souhlas poškozeného s trestním stíháním osoby blízké a zároveň není nikde zákonem upravené, že ohrožená osoba musí s vykááním násilné osoby souhlasit, proč není sankčně postižitelné porušení povinnosti ohrožené osoby neprodleně kontaktovat policii ČR v případě, že násilná osoba poruší zákaz styku. Souhlasím s názorem, že oprávnění policie vykáat osobu ze společného obydlí je myšleno jako ochranný prostředek pro ohroženou osobu, a proto by na ni policie neměla mít represivní vliv. Naproti tomu však policie nevyžaduje souhlas s trestním stíháním osoby blízké, jelikož ta bývá na pachateli často závislá, a proto by měl existovat prostředek, jak takovou osobu z této závislosti vymanit.

Ze srovnání názorů státních zastupitelství různých okresů bylo zjištěno, že nikde není vyhotoven žádný přípis, kterým by se státní zástupci mohli řídit. V podstatě se řídí literou zákona a hranici hrubého útoku posuzují dle svého vlastního „zdravého rozumu“.

Domácí násilí se však nepodaří nikdy zcela vymýtit a je pouze na společnosti, jak se postaví k násilným a na druhou stranu i k ohroženým osobám, aby se tento druh násilí podařilo co nejvíce zmírnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Literární zdroje:

BEDNÁŘOVÁ, Z. a spol. *Studijní materiál o problematice domácího násilí pro pracovníce a pracovníky orgánů sociálně-právní ochrany dětí*. MPSV ve spolupráci s Psychosociálním centrem Acorus, o.s., 2006. ISBN 80-86878-50-3, 139 s.

BEDNÁŘOVÁ, Z. et al. *Domácí násilí: zkušenosti z poskytování sociální a terapeutické pomoci ohroženým osobám*. Praha: Acorus, 2009. ISBN 978-80-254-5422-0, 92 s.

CONWAY, H. L. *Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. ISBN 978-80-00-01550-7, 158 s.

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2207-8, 150 s.

ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, M. a MACHÁČKOVÁ, R. *Domácí násilí: přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích: studie*. Praha: Bílý kruh bezpečí, 2002. ISBN 80-86284-19-0, 143 s.

DUFKOVÁ I., ZLÁMAL J. *Domácí násilí, Pracovní manuál*. Praha: AGIS 2004, 2005, 52 s.

HAŠKOVCOVÁ, H. *Manuálek o násilí*, Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských oborů, 2004. ISBN 80-7013-397-X, 83 s.

JELÍNEK, J. a kolektiv *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vydání. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-22-6, 1216 s.

JEMELKA, L., VETEŠNÍK, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-355-4, 555 s.

KONRÁD, Z. a BANGO, D. *Metodika vyšetřování trestných činů souvisejících s domácím násilím*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-241-6, 60 s.

KRÁLÍČKOVÁ, Z. et al. *Právo proti domácímu násilí*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-381-3, 139 s.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce. 2. Přepřacované vydání*. Praha: Portál, 2008. ISBN: 978-80-7367-368-0, 272 s.

PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Triton, 2005. ISBN 80-7254-593-0, 226 s.

STRÍLKOVÁ, P., FRYŠTÁK, M. *Vykázání jako prostředek ochrany před domácím násilím*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2009. ISBN 978-80-7418-020-0, 91 s.

SZCZEPANIKOVÁ, A., LANGHANSOVÁ, H. a ŽÁKOVÁ, M. *Jak jednat v případech domácího násilí?: praktická doporučení pro příslušníky, příslušnice Policie ČR: kampaň proti domácímu násilí na ženách*. Brno: Liga lidských práv, 2004. ISBN 80-239-2207-6, 24 s.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník, 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3, 3285 s.

ŠEVČÍK, D. a kol. *Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-690-2, 186 s.

VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-142-0, 458 s.

VITOUŠOVÁ, P., VEDRA, V. *Domácí násilí: (informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*. 3. upravené vydání. [Praha]: MJF, 2009. ISBN 978-80-86284-85-9, 12 s.

VOŇKOVÁ, J. *Vaše právo!: první právní pomoc ženám, obětem domácího násilí*. 6. aktualizované a doplněné vydání [Praha]: proFem, 2010. ISBN 978-80-903626-9-7, 92 s.

VOŇKOVÁ, J., HUŇKOVÁ, M. *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Friedrich Bert Stiftung a Open Society Fund Praha, 2004. ISBN 80-239-2106-1, 194 s.

Elektronické zdroje:

Analýza [online]. 2011 [cit. 27. listopad 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Analýza>>

Syntéza [online]. 2011 [cit. 27. listopad 2011]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Syntéza>>

Základní informace o domácím násilí [online]. 2011 [cit. 6. prosinec 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>>

Význam vykázání pro osoby ohrožené domácím násilím [online]. 2012 [cit. 2. únor 2012]. Dostupný z WWW: <<http://www.idtbrno.cz/vyznam-vykazani-pro-osoby-ohrozene-domacim-nasilim>>

Zákony – vykázaní z bytu [online]. 2012 [cit. 2. únor 2012]. Dostupný z WWW: <<http://www.ic-brno.cz/zakony-vykazani-z-bytu>>

Komentář k analýze dat „Vykázaní / zákaz vstupu v ČR“ v roce 2008 [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <<http://www.donalinka.cz/aktuality/n47-vykazani-zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2008/>>

Statistiky Asociace pracovníků intervenčních center ČR [online]. 2012 [cit. 6. březen 2012]. Dostupný z WWW: <http://www.domaci-nasili.cz/?page_id=255>

Maření vykázaní jako přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby [online]. 2012 [cit. 12. březen 2012]. Dostupný z WWW: <<http://www.jedendomov.cz/domaci-nasili/185-mareni-vykazani>>

Domáci násilí – institut vykázaní a další informace [online]. 2012 [cit. 12. březen 2012]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>>

Legislativní dokumenty:

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009.

ČESKO. Zákon č. 140/1961 Sb., *Trestní zákon*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1961.

ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., *o přestupcích*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1990.

ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., *o Policii České republiky*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008.

ČESKO. Zákon č. 283/1991 Sb., *o Policii České republiky*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1991.

ČESKO. Zákon č. 99/1963 Sb., *Občanský soudní řád*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1963.

ČESKO. Zákon č. 359/1999 Sb., *o sociálně-právní ochraně dětí*. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1963.

Ostatní zdroje:

HOLČÁKOVÁ, G. Místo činu? Domov!!! *Noviny Nezávislého odborového svazu Policie ČR*. Praha: NOS PČR, 9/2011, s. 6 - 7

LINHART, M. *Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k postupu policie při aplikaci institutu vykázání v některých specifických případech*, Praha, 2008, s. 3

Seules avec nos histories (Osamocené se svými příběhy) [dokument], režie Sauper, H., Francie, 2000